**NORAKSTS**
**Lieta Nr. C11122215**
Arhīva Nr. C-0**336**-16

**S P R I E D U M S**
**Latvijas Republikas vārdā**

Cēsīs 2016. gada 4. martā

**Cēsu rajona tiesa:**

tiesnese D. Ročāne

izskatīja rakstveida procesā civillietu **/pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam.**

**A p r a k s t o š ā d a ļ a**

Tiesā 2015. gada 10. novembrī saņemta prasītājas /pers. A/ (turpmāk-prasītāja) maza apmēra prasība pret atbildētāju /pers. B/ (turpmāk-atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu bērna – meitas /pers. C/, personas kods /personas kods/, dzimusi /datums/, uzturam.

Prasības pieteikumā prasītāja norādījusi, ka viņas un atbildētāja laulības laikā 2007. gada 13. jūnijā dzimusi meita /pers. C/. Bērna tēvs ir /pers. B/. Šā gada septembra sākumā atbildētājs no ģimenes aizgājis. Uzturlīdzekļus meitas uzturam nedod vispār.

Prasītāja lūgusi no atbildētāja piedzīt meitas /pers. C/ uzturam 108 EUR mēnesī, bet ne mazāk kā Ministru kabineta noteiktajā minimālo uzturlīdzekļu apmērā, līdz laikam, kad bērns pats spēs sevi apgādāt. Prasītāja lūgusi uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt ar prasības iesniegšanas dienu – 2015. gada 10. novembri, sprieduma izpildi noteikt nekavējošu.

Atbildētājam saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.$^{21}$ panta pirmās daļas noteikumiem uz prasītājas norādīto dzīvesvietu 2015. gada 17. novembrī nosūtīts prasības pieteikuma noraksts kopā ar paskaidrojuma veidlapu, nosakot termiņu paskaidrojuma iesniegšanai līdz 2015. gada 17. decembrim.

Tiesā 2015. gada 21. decembrī kā neizsniegti saņemti atpakaļ atbildētājam sūtītie tiesas dokumenti ar uzziņu, ka adresāts nebija mājās, atstāts aicinājums pasta kastītē, sūtījumam beidzies glabāšanas laiks.

Ar tiesneses 2016. gada 5. janvāra lēmumu nolemts lietu izskatīt rakstveida procesā, noteikts datums 2016. gada 4. marts, kad sprieduma noraksts saņemams tiesas kancelejā.

Pusēm saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.$^{25}$ panta pirmās daļas noteikumiem ar 2016. gada 5. janvāra paziņojumu paziņots par sprieduma noraksta saņemšanas datumu tiesas kancelejā, atbildētājam atkārtoti nosūtot prasības pieteikuma norakstu, paskaidrojuma veidlapu gan uz prasītājas norādīto adresi, gan uz viņa deklarēto dzīvesvietas adresi.

Atbildētājam sūtītie tiesas dokumenti saņemti atpakaļ kā neizsniegti ar uzziņu, ka adresāts nebija mājās, atstāts aicinājums pasta kastītē, sūtījumiem beidzies glabāšanas laiks.

Tiesā ne līdz noteiktajam termiņam, ne līdz lietas izskatīšanai nav saņemts atbildētāja paskaidrojums par celto prasību.

Pie minētiem, lietā konstatētiem faktiem un tos apstiprinošiem apstākļiem tiesa atzīst, ka atbildētājam par celto prasību un sprieduma noraksta saņemšanu ir paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, un paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis sprieduma taisīšanai lietā. Lieta izskatāma, pamatojoties uz lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem.

**M o t ī v u d a ļ a**

Pārbaudot un izvērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus to kopumā, tiesa atzīst, ka prasītājas prasība par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam ir pamatota, likumīga un apmierināma pilnībā tālāk minēto apsvērumu dēļ.

Ar prasības pieteikumam pievienoto meitas /pers. C/ dzimšanas apliecības kopiju (lietas 8. lapa) prasītāja pierādījusi, ka bērns uz lietas izskatīšanas dienu ir astoņus gadus vecs.

No minētās dzimšanas apliecības kopijas konstatējams, ka par bērna māti ir reģistrēta prasītāja, bet par bērna tēvu ir reģistrēts atbildētājs.

Tiesai nav šaubu par to, ka bērns šobrīd dzīvo kopā ar prasītāju, tādējādi atrodoties viņas aprūpē un uzraudzībā, jo atbildētājs nav cēlis iebildumus pret minēto faktu.

Tiesa atzīst, ka visi iepriekš minētie, lietā konstatētie fakti veido likumīgu un pietiekošu pamatu prasītājas tiesībām uz prasījumu par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam, jo saskaņā ar Civillikuma 179. pantu vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu un pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Bet minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Saskaņā ar 2014. gada 2. decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 734 „Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 27. augusta noteikumos Nr. 665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”” sākot no 2015. gada 1. janvāra minimālā mēneša darba alga normāla darba laika ietvaros noteikta 360 *euro*.

Savukārt saskaņā 2015. gada 24. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 656 „Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu” sākot no 2016. gada 1. janvāra minimālā mēneša darba alga normāla darba laika ietvaros noteikta 370 *euro.*

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam” (turpmāk-Noteikumi Nr. 37) katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt ik mēnesi minimālos uzturlīdzekļus katram savam bērnam no septiņu gadu vecuma līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Tādējādi pēc matemātiska aprēķina (30% no 360EUR=0,30x360 EUR=108 EUR; 30% no 370EUR=0,30x370 EUR=111 EUR) bērnam no septiņu gadu vecuma līdz 18 gadu vecumam mēnesī maksājamais minimālais uzturlīdzekļu apmērs neatkarīgi no vecāka spējām uzturēt bērnu un mantiskā

stāvokļa no 2015. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim ir 108 EUR, bet sākot no 2016. gada 1. janvāra – 111 EUR.

Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētāja bērna uzturam valstī noteiktos minimālos uzturlīdzekļus ik mēnesi. Tādēļ tiesa uzskata, ka nav tiesiskas nozīmes atbildētāja spēju uzturēt bērnu un viņa mantiskā stāvokļa izvērtējumam, un no atbildētāja nosakāmais uzturlīdzekļu apmērs nepilngadīgā bērna uzturam nav saistāms un samērojams ne ar atbildētāja mantisko stāvokli, ne atbildētāja spējām uzturēt bērnu, ne ar bērna vajadzībām.

Tiesai nav pamata apšaubīt to, ka atbildētājs uzturlīdzekļus meitas uzturam nemaksā, jo atbildētājs nav tiesā iesniedzis pierādījumus tam, ka nodrošina bērnu ar minimālo uzturlīdzekļu apmēru ik mēnesi, nav cēlis iebildumus pret prasībā norādīto, ka uzturlīdzekļus bērna uzturam nemaksā vispār.

Tiesa atzīst, ka pie minētiem apstākļiem, izvērtējot lietā esošos un pārbaudītos rakstveida pierādījumus to kopumā, prasītājas prasība ir apmierināma pilnībā. No atbildētāja prasītājas labā bērna – meitas /pers. C/ uzturam par laiku līdz 2015. gada 31. decembrim piedzenami uzturlīdzekļi 108 EUR apmērā ik mēnesi, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri - 111 EUR apmērā ik mēnesi.

Tiesa par nepamatotu atzīst prasītājas lūgumu noteikt uzturlīdzekļu piedziņu līdz laikam, kad bērns pats spēs sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civillikuma 179. panta pirmās daļas noteikumiem vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5. panta sestās daļas noteikumiem, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

2015. gada 20. novembra Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments spriedumā lietā Nr. SKC-2885-15, izlemjot jautājumu par termiņa noteikšanu līdz kuram laikam piedzenami uzturlīdzekļi bērna uzturam, ir devis minētā Civillikuma 179. panta un Civilprocesa likuma 72. panta skaidrojumu.

Minētajā spriedumā norādīts sekojošais.

Atbilstoši Civillikuma 179. pantam bērna uzturēšanas pienākums neizbeidzas ar bērna pilngadības iestāšanos, ja objektīvu iemeslu dēļ viņš nevar pats sevi apgādāt. Senāta judikatūrā ir atzīts, ka Civillikuma 179. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 19. pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem" (sk. Senāta 2001.gada 14.marta spriedumu lietā Nr.SKC-144/2001).

Tas nozīmē, ka Civillikuma 179. pants iztulkojams tādējādi, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt. Līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu. Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un bērna uzturēšanas pienākums vecākiem atkrīt.

Civillikuma 179. panta pirmā daļa, kas paredz tēva un mātes pienākumu uzturēt bērnu līdz laikam, kad viņš pats var sevi apgādāt, ir materiālo tiesību norma, kas vecākiem rada pienākumu, bet bērnam piešķir tiesības.

To, kā šīs tiesības ir realizējamas, rodoties strīdam, nosaka procesuālās tiesību normas. Civilprocesa likuma 72.panta pirmajā daļā noteiks, ka spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) ir pilngadīgām fiziskajām personām tiktāl, ciktāl to nav ierobežojusi tiesa, un juridiskajām personām.

No Civilprocesa likuma 72. panta otrās un trešās daļas, kas reglamentē jautājumu par to fizisko personu, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, lietu vešanu tiesā, izriet, ka Civilprocesa likuma 72. panta pirmā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas spēju realizēt tiesības un izpildīt pienākumus nepastarpināti ir piešķīrusi tieši pašām pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Atbilstoši dispozitivitātes principam viņas pašas izlemj, vai un kā izmantot tām piešķirtās tiesības.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 72. panta otrajai daļai līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai vecāks attiecībā pret bērnu veic likumiskā pārstāvja funkcijas.

Likumiskā pārstāvība izbeidzas, bērnam sasniedzot 18 gadu vecumu, un tā nevar būt ilgāka.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā, pamatojoties uz iepriekš izklāstīto tiesību normu interpretāciju, izdarījis secinājumu, ka par civilprocesuālās rīcībspējas tiesību institūtam neatbilstošu atzīstama uzturlīdzekļu saņemšanas tiesība bērna mātei līdz bērns pats spēs sevi apgādāt. Tā kā šajā nenoteiktajā laika posmā var ietilpt laiks no bērna 18 līdz 24 gadiem, savu tiesību realizēšana pēc pilngadības iestāšanās ir jāveic viņam pašai.

Tāpat minētajā spriedumā norādīts, ka arī Civillikuma 177. panta pirmā daļa, reglamentējot jautājumu par aizgādību, vecāku pienākumu pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās saista ar laiku līdz pilngadībai.

Tāpat Civillietu departaments minētajā sprieduma norādījis arī uz to, ka pienākumu uzturēt bērnu līdz viņš spēs sevi apgādāt (iespējams pat līdz 24 gadu vecumam) nevar saistīt ar noteikumu, ka uzturlīdzekļu apmērs nevar būt mazāks par Noteikumos Nr. 37 noteikto.

Minimālais uzturlīdzekļu apmērs atbilstoši minētajiem Noteikumiem Nr. 37 ir noteikts bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Lai gan pienākums uzturēt bērnu vecākam var tikt uzlikts arī pēc bērna 18 gadu vecuma sasniegšanas, uzturlīdzekļu minimālais apmērs nav limitēts, un tā noteikšanas vienīgais kritērijs atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai ir vecāka spējas un viņa mantas stāvoklis.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā izdarījis arī secinājumu, ka uzturlīdzekļu piedziņa pilngadīgam bērnam atšķirībā no to piedziņas viņa likumiskajam pārstāvim notiek pēc citādāka principa, kas šos procesus arī nošķir.

Ņemot vērā minēto judikatūru, konkrētajā lietā uzturlīdzekļu piedziņa nosakāma līdz bērnu 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Līdz ar to prasītājas lūgums par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz bērns pats spēs sevi apgādāt, kā nelikumīgs noraidāms.

Pēc prasītājas lūguma un saskaņā ar Civilprocesa likuma 205. panta pirmās daļas 1. punkta noteikumiem uzturlīdzekļu piedziņa uzsākama nekavējoši ar prasības pieteikuma iesniegšanas dienu tiesā - 2015. gada 10. novembri.

Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta pirmās daļas noteikumiem no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami tiesas izdevumi.

Civilprocesa likuma 42. panta pirmā daļa nosaka, ka: „Tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai."

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35. panta pirmās daļas 3. punkta noteikumiem prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu. Konkrētajā lietā valsts nodeva saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta „a" apakšpunktu un matemātisku aprēķinu ir nosakāma 198,90 EUR apmērā (108 EURx2=216 EUR+(111 EURx10 mēn.)= 1326 EUR;15 % no1326 EUR=198,90 EUR), bet izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu to faktiskajā apmērā lietā ir 6,78 EUR (lietas 2. lapa). Tādējādi no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami tiesas izdevumi – valsts nodeva 198,90 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 6,78 EUR, kopā 205,68 EUR, jo prasītāja no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 3. punkta noteikumiem ir atbrīvota.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta noteikumiem atbildētājam nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par valsts ienākumos piedzītajiem tiesas izdevumiem 205,68 EUR apmērā – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

**R e z o l u t ī v ā d a ļ a**

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 177., 179. pantu, Civilprocesa likuma 8. pantu, 34. panta pirmās daļas 1. punkta „a" apakšpunktu, 35. panta pirmās daļas 3. punktu, 42. panta pirmo daļu, 45., 97., 193., 204.[1] pantu, 205. panta pirmās daļas 1. punktu, 250.[27] panta

pirmo, otro daļu, 440. [2], 440. [3] pantu, tiesa

**n o s p r i e d a**

apmierināt pilnībā prasītājas /pers. A/ maza apmēra prasību pret atbildētāju /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam.

Piedzīt no atbildētāja /pers. B/ par labu prasītājai /pers. A/ uzturlīdzekļus bērna – meitas /pers. C/, personas kods /personas kods/, dzimusi /datums/, uzturam līdz 2015. gada 31. decembrim 108 EUR (simt astoņu *euro*) apmērā ik mēnesi, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri 111 EUR (simt vienpadsmit *euro*) apmērā ik mēnesi līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai, bet ne mazāk par Ministru kabineta valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt nekavējoši, sākot ar 2015. gada 10. novembri.

Noraidīt prasītājas /pers. A/ lūgumu par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz laikam, kad bērns pats spēs sevi apgādāt.

Piedzīt no atbildētāja /pers. B/ valsts ienākumos tiesas izdevumus – valsts nodevu 198,90 EUR (simt deviņdesmit astoņus *euro* 90 centus) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 6,78 EUR (sešus *euro* 78 centus), kopā 205,68 EUR (divsimt piecus *euro* 68 centus).

Noteikt atbildētājam /pers. B/ termiņu labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu var pārsūdzēt puses, bet spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos var pārsūdzēt atbildētājs Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Cēsu rajona tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) D. Ročāne

NORAKSTS PAREIZS

Cēsu rajona tiesas tiesnese D. Ročāne

Cēsīs 04. 03. 2016.